

prof. dr hab. Paweł Janiszewski
Wydział Bioinżynierii Zwierząt
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Recenzja

osiągnięcia naukowego oraz dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego

Pani dr inż. Małgorzaty Lucyny Goleman

**w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie
nauk rolniczych, w dyscyplinie zootechnika i rybactwo**

Podstawa prawna

Recenzję przygotowano w związku z pismem Pani prof. dr. hab. Brygidy Ślaskiej – Przewodniczącej Rady Naukowej Zootechnika i Rybactwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (numer pisma RD ZiR - 532/9/2020) oraz uchwałą Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie nr 6/2020-2021, z dnia 27 listopada 2020 roku, dotyczącą powołania Komisji Habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr Małgorzacie Lucynie Goleman.

1. Przebieg pracy zawodowej i rozwój naukowy

Pani dr inż. Małgorzat Goleman jest absolwentką (rocznik 1991) Wydziału Zootechnicznego Akademii Rolniczej w Lublinie. Na tej samej Uczelni w roku 2006 uzyskała stopień doktora nauk rolniczych w zakresie zootechniki, po obronie rozprawy dotyczącej testów osobowości szceniąt, jako czynnika selekcyjnego w przyszłej ocenie użytkowości psów. Warto zaznaczyć, że badania do tej pracy były realizowane w ramach grantu promotorskiego finansowanego ze środków KBN.

Od roku 1999 związała się zawodowo z macierzystą Uczelnią, początkowo jako asystent w Katedrze Hodowli Amatorskich i Zwierząt Dzikich ówczesnej Akademii Rolniczej, a od 2006 na stanowisku adiunkta. Stanowisko to pełni do chwili obecnej w Katedrze Etologii Zwierząt i Łowiectwa na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

W trakcie pracy zawodowej, poza wykonywaniem statutowych obowiązków uczelni, uczestniczyła także w 12 teoretycznych i praktycznych kursach doszkalających, przede wszystkim z zakresu kynologii. Wiedzę zdobytą w trakcie tych kursów odpowiednio wykorzystywała i przekazywała w trakcie swojej pracy naukowej oraz dydaktycznej.

2. Ocena osiągnięcia naukowego Kandydatki będącego podstawą o ubieganie się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Osiągnięciem naukowym wskazanym przez dr inż. Małgorzatę Goleman w autoreferacie, w związku z art. 219 ust.1 pkt 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jest cykl 6-ciu powiązanych tematycznie oryginalnych prac naukowych zebranych pod wspólnym tytułem „Czynniki determinujące wybrane cechy reprodukcyjne i behawioralne psów”. Są to następujące publikacje:

1. **Goleman M.**, Drozd. L., Karpiński M., Czyżowski P., 2014, Syndrom czarnego psa w schroniskach dla zwierząt. *Medycyna Weterynaryjna* 70 (2), 122-127;
2. **Goleman M.**, Karpiński M., Czyżowski P., Drozd L., 2015, Litter size variation in Polish selected small dog breeds, *Italian Journal of Animal Science*, vol. 14, no 3. DOI: 10.4081/ijas.2015.3953, 476-478;
3. Karpiński M., **Goleman M.**, Czyżowski P., Tajchman K., Wojtaś J., Różaniecka K., Drozd L., 2016, Clinical and behavioral aspects of bee stings in domestic dog. *Medycyna Weterynaryjna* 70 (10), 641-647, <http://dx.doi.org/10.21521/mw.5569>;
4. **Goleman M.**, Karpinski M., Czyżowski P., Tuszyńska-Bogucka W., Drozd L., 2018, Reproductive parameters in Yorkshire terrier dogs in Poland. *Veterinari Medicina*, 63, (04): 168–174. <https://doi.org/10.17221/71/2016-VETMED>;
5. **Goleman M.**, Balicki I., Radko A., Jakubczak A., Fornal A., 2019, Genetic diversity of the Polish Hunting Dog population based on pedigree analyses and molecular studies. *Livestock Science* Vol. 229, s. 114-117. DOI 10.1016/j.livsci.2019.09.017;
6. **Goleman M.**, Obłodecka A., Krupa W., Rozempolska-Rucińska I., 2019, Analogies in behavioral and emotional disorders between dogs and humans, *Medycyna Weterynaryjna* 75 (03), 146-151. <http://dx.doi.org/10.21521/mw.6151>.

Sumaryczny IF prac składających się na ww. osiągnięcie naukowe wynosi 3,774, natomiast suma punktów ustalona na podstawie punktacji czasopism MNiSW zgodnie z rokiem opublikowania wyniosła 230, natomiast suma wyliczona wg punktacji czasopism z roku 2019 = 310.

Wszystkie z tych prac są opracowaniami wieloautorskimi, przy czym należy zauważyć, że spośród sześciu z nich, aż w pięciu dr M. Goleman była pierwszym autorem (pozycje: 1, 2 4, 5, 6), a jej wkład w powstanie tych prac był wiodący i wynosił od 70 do 80%, co zostało potwierdzone przez pozostałych współautorów. W jednej publikacji (pozycja 3) była drugim autorem, a w tym przypadku jej udział stanowił 35%,

Założeniem prac, przedstawionych jako główne osiągnięcie naukowe, była ocena czynników środowiskowych i genetycznych wpływających na rozród i behavior psów. Opracowanie przedstawionych tematów badawczych odgrywa duże znaczenie zarówno w pracy hodowlanej poszczególnych ras psów, ale także w zapobieganiu i ograniczeniu bezdomności psów, która jest obecnie niestety dużym problemem nie tylko w naszym kraju. Uważam więc, że tematyka poruszona przez Autorkę w ww. opracowaniach jest ważna i aktualna, zarówno z punktu widzenia naukowego, ale również aplikacyjnego, mogącego pozytywnie wpłynąć na warunki chowu i hodowli psów oraz na świadomość właścicieli psów odnośnie zachowania i dobrostanu ich zwierząt.

Autorka sformułowała hipotezy badawcze, iż większe suki rodzą liczniejsze mioty i mają mniej komplikacji okołoporodowych oraz że ciążę, z których rodzi się jedno lub dwoje szczeniąt są dłuższe w porównaniu do ciąży o większej liczbie młodych. Natomiast tematyka badawcza prac zaliczonych do osiągnięcia naukowego skupiała się na kilku poniżej wymienionych celach, mających udowodnić postawione hipotezy:

1. wskazanie różnic w parametrach rozrodu psów poprzez określenie podstawowych parametrów reprodukcyjnych takich jak: liczebność miotów i proporcje płci, długość ciąży, śmiertelność szczeniąt i sposób rozwiązania porodu oraz sprawdzenie zależności pomiędzy masą ciała matki a wymienionymi wyżej parametrami rozrodu;
2. ocenienie zależności pomiędzy cechami psychicznymi a środowiskiem życia poprzez określenie, w jakim stopniu warunki środowiskowe wpływają na zmianę zachowania psów i jakie niosą zagrożenia;
3. ocenienie, jak umaszczenie psa wpływa na odbieranie jego potencjalnego zachowania przez społeczeństwo oraz określeniu czynników, które mogą zwiększać możliwość adopcji psów bezdomnych i które wywierają wpływ na decyzje adopcyjne przyszłych właścicieli;

4. ocenienie prawidłowości prowadzonej pracy hodowlanej na przykładzie populacji psów polskich ras myśliwskich poprzez określenie zmienności genetycznej badanej populacji na podstawie analizy rodowodów oraz badań molekularnych DNA.

Materiał badawczy zebrany przez Habilitantkę obejmował dane dotyczące m.in. aż 639 miotów ras małych urodzonych od stycznia 2003 roku do końca grudnia 2014 roku. W tym miejscu warto podkreślić, że były to pierwsze w Polsce badania nad parametrami rozrodu u psów opracowane na tak liczny materiał z uwzględnieniem racjonalnej praktyki hodowlanej stosowanej przez hodowców, czyli doboru rodziców po analizie ich rodowodów, uwzględnieniu zdrowia i zachowania kojarzonej pary. Do części badań Autorka wykorzystała również ankiety wypełnione przez respondentów, uzyskują łącznie 297 odpowiedzi. Dodatkowo, dzięki współpracy ze Związkiem Kynologicznym w Polsce, możliwe było uzyskanie danych rodowodowych 2783 psów rasy Gończy polski zarejestrowanych w ww. związku od początku założenia ksiąg rodowodowych dla tej rasy, czyli od 1983 roku. Natomiast w celu przeprowadzenia badań molekularnych pobrano także DNA z wymazów z policzka od 177 psów tej rasy. Były to pionierskie badania na świecie dotyczące rasy Gończy polski, jak i jedne z nielicznych porównujące wyniki analiz rodowodowych z wynikami badań molekularnych.

Przeprowadzone badania potwierdziły obie hipotezy postawione przez Autorkę, które zostały już wcześniej opisane.

W oparciu o uzyskane wyniki dr Małgorzat Goleman sformułowała następujące uogólnienia i wnioski:

1. Suki małych ras mogą rodzić liczne mioty, jednak większe osobniki danej rasy mają statystycznie istotnie liczniejsze mioty. Proporcje płci urodzonych szczeniąt wszystkich analizowanych ras były równe, pomimo wahań w poszczególnych rasach. Parametry rozrodu u rasy Yorkshire Terrier były zadowalające, średnia wielkość miotu wyniosła 4,1 szczenięcia, 12,9% wszystkich ciąż zakończonych zostało cesarskim cięciem oraz zanotowano 9,05% martwo urodzonych szczeniąt. Masa ciała matki nie miała statystycznie istotnego wpływu na długość ciąży i sposób rozwiązania porodu. Z kolei przy dłuższych ciążach statystycznie istotnie wzrastała ilość rozwiązań porodu poprzez cesarskie cięcie natomiast nie zaobserwowano zwiększenia ilości martwo urodzonych szczeniąt. Również przy dużej liczebności miotu statystycznie istotnie zwiększało się prawdopodobieństwo rozwiązania porodu przez cesarskie cięcie;
2. Oceniając zależność między zmianą zachowania psów a wpływem środowiska zaobserwowano, że zmiany zachowania, poprzez które zwierzę sygnalizowało ból były często

interpretowane przez właściciela jako „złe zachowanie”, zwłaszcza u psów, u których problemy z zachowaniem występowały. Główną zmianą w zachowaniu psa po uzadleniu był niepokój, czasem wokalizacja i drżenie mięśni oraz reakcje unikania, które to objawy część właścicieli interpretowała jako zachowanie lękowe;

3. Umaszczenie psa wpływa na odbieranie jego potencjalnego zachowania przez społeczeństwo a czarne psy uważane są za agresywne. Zaskakującym wnioskiem jest też to, że zaburzenia zachowania, które są najczęstszym czynnikiem przyczyniającym się do bezdomności psów były zupełnie ignorowane przez osoby adoptujące psy ze schronisk. Przy wyborze psa ze schroniska respondenci brali pod uwagę wygląd, podobieństwo do jakiejś rasy czy też wiek, bądź wybierali psa zupełnie nieracjonalnie, ulegając;

4. Hodowcy mają coraz więcej narzędzi do doskonalenia pracy hodowlanej i racjonalnego doboru par hodowlanych. Rodzime rasy, reprezentowane przez mało liczne, lokalnie występujące populacje, są zagrożone wzrostem homozygotyczności i niebezpieczeństwem ujawnienia chorób genetycznych. Oprócz analizy rodowodów konieczna jest więc ocena spokrewnienia zwierząt na podstawie informacji zawartych w DNA i stworzenie bazy rodowodowej, która będzie wiarygodnie i systematycznie uzupełniana a każdy pies wpisywany do Księgi Wstępnej powinien mieć wykonany profil DNA. W przypadku ras polskich, na obecnym etapie pracy hodowlanej, do populacji włączane są psy o nieznanym pochodzeniu, które mają obniżyć wskaźnik zinbredowania, chociaż w rzeczywistości mogą się przyczyniać do wzrostu homozygotyczności i ujawnienia depresji inbredowej.

Tematyka naukowa poruszona przez Habilitantkę w ramach prac wchodzących w skład osiągnięcia naukowego jest oryginalna i unikalna, bowiem niewiele ośrodków naukowych, nawet w europejskich, prowadziło podobne badania oparte na tak licznych i trudnym do zebrania materiale badawczym.

Reasumując, przedstawiony do oceny cykl sześciu oryginalnych prac naukowych opublikowanych jako osiągnięcie naukowe pt. „Czynniki determinujące wybrane cechy reprodukcyjne i behawioralne psów” wnosi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej zootechnika i rybactwo oraz spełnia warunek stawiany osobie ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego określony w art. 219 ust. 1, pkt 2b ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018, poz. 1668, z późn. zmianami).

3. Ocena działalności naukowo-badawczej i publikacyjnej

Zainteresowania naukowe dr inż. Małgorzaty Goleman koncentrowały się głównie wokół zagadnień dotyczących hodowli psów oraz hodowli zwierząt dziko żyjących.

Z przedstawionego do oceny dorobku jasno wynika, że Habilitantka większość swojej kariery naukowej poświęciła tematyce hodowli i użytkowania psów domowych. Jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora zajmowała się badaniami nad problemami zdrowotnymi dotyczącymi dysplazji stawów biodrowych u różnych ras psów oraz sposobami ich oceny, a których wyniki zostały opublikowane jako oryginalna praca naukowa oraz zaprezentowane na dwóch konferencjach.

Po uzyskaniu stopnia doktora naukowe badania kynologiczne realizowane przez Kandydatkę zostały bardzo rozszerzone i zaawansowane. Ich wyniki zostały zamieszczone w 12 oryginalnych pracach naukowych, 1 rozdziale w monografii oraz w 2 doniesieniach konferencyjnych. W ramach tych prac dr Małgorzata Goleman wykazała m.in., że:

1. Z testami osobowości, zmodyfikowanymi przez nią autorsko, najlepiej radziły sobie szczenięta wychowywane w systemie domowo-kojcowym, co Autorka tłumaczyła tym, że przy ww. systemie wychowu szczenięta miały zapewnioną wystarczającą socjalizację z ludźmi oraz miały wzbogacone środowisko przebywając w kojcach zewnętrznych;
2. Psy prezentują różny poziom inteligencji i zachowań agresywnych, a na ich ekspresję duży wpływ mają czynniki środowiskowe oraz rasa psa. W oparciu o przeprowadzone badania zaobserwowano różne rodzaje agresji u psów, w zależności od ich typów użytkowych;
3. W badaniach nad inteligencją adaptacyjną stwierdziła, że psy rasowe uzyskały wyższe wyniki niż mieszańce. Najwyższą ilość punktów za wszystkie zadania uzyskały psy pasterskie, a rasą o najlepszym wyniku okazała się border collie.
4. Zapewnienie odpowiedniego dobrostanu psu z zachowaniem możliwości zabawy i rozwijania kompetencji socjalnych pozwala na wyhodowanie osobnika o stabilnej psychice i chętnego do kontaktów społecznych z człowiekiem. Ma to zwłaszcza duże znaczenie w przypadku ras popularnych, na które panuje moda w społeczeństwie.
5. Duże znaczenie na uzewnętrznienie cech użytkowych psa ma linia hodowlana i sposób doboru rodziców szceniąt oparty głównie na popędzie do pracy, wrodzonych instynktach oraz zdrowiu a nie na wyglądzie.
6. Zawsze przed rozpoczęciem resocjalizacji i po jej zakończeniu powinny być przeprowadzone testy, które pomagają ocenić postępy (lub ich brak) u resocjalizowanych psów.
7. Z przeprowadzonych analiz egzaminów psów ratowniczych wynikało, że na 225 psów biorących udział w egzaminach największy udział stanowiły labrador retrievery, następnie owczarki niemieckie i border collie. Są to rasy najczęściej szkolone do ratownictwa, co może

oznaczać, że w opinii przewodników są rasami najlepiej predysponowanymi do tego rodzaju pracy.

8. W przypadku dogoterapii ogromną rolę na sukces w pracy odgrywa wybór stabilnego emocjonalnie i łagodnego psa oraz profesjonalne przygotowanie go do pracy. Wśród ras wybieranych do tego typu pracy najczęściej spotyka się goleden retrievery, labrador retrievery oraz coraz częściej małe rasy takiej jak Cavalier King Charles Spaniel czy Shih Tsu.

Należy wyraźnie podkreślić, że wszystkie ww. wnioski z prac naukowych Habilitantki mają bardzo duże znaczenie praktyczne, gdyż mogą z nich skorzystać zarówno służby i organizacje pracujące z psami, jak i każda osoba zamierzająca amatorsko hodować psy w gospodarstwie domowym.

Kolejną istotną tematyką badawczą i wdrożeniową dr inż. Małgorzaty Goleman, także w dużej mierze dotyczącej hodowli psów, był dobrostan i zdrowie zwierząt towarzyszących. Uczestniczyła Ona w badaniach dotyczących występowania wad wzroku u wybranych ras polskich. Stwierdziła m.in., że najwięcej osobników chorych na postępujący zanik siatkówki wystąpiło w rasie chart polski, a u licznych przedstawicieli psów tej rasy stwierdzono retinopatię, która bardzo często prowadzi do ww. schorzenia. Powyższe wyniki zostały przedstawione m.in. na renomowanych światowych konferencjach weterynaryjnych.

W ramach badań dotyczących dobrostanu zwierząt towarzyszących Autorka zaproponowała wprowadzenie do diety zwierząt mięsożernych (psy, koty) suplementacji obnóżami pyłkowymi, co pozytywnie wpłynęło m.in. na poprawę wydajności, siły i wytrzymałości zwierząt pracujących.

Bardzo ważnym praktycznym wdrożeniem, z opisywanego zakresu badawczego, było opracowanie, przez zespół naukowców, w którym uczestniczyła Habilitantka, formularza weterynaryjnego wprowadzającego segregację pacjentów w klinikach weterynaryjnych. Formularz ten został w 2016 roku opisany jako wzór przemysłowy - numer prawa wyłączzonego Rp.21948.

Innym zagadnieniem badawczym Habilitantki, były interakcje owiec i psów pasterskich, z uwzględnieniem ich dobrostanu. W ramach tego kierunku prowadziła obserwacje dotyczące m.in.: temperamentu i reaktywności oraz zdrowia i kondycji różnych ras owiec, wypasu owiec na terenach cennych przyrodniczo i wpływie tych siedlisk na wybrane parametry fizjologiczne owiec, czy też dotyczące specyfiki zachowania różnych ras owiec w kontakcie z wyszkolonymi psami pasterskimi. Wyniki tych prac zostały wydane w

jednej publikacji naukowej, rozdziale w monografii oraz trzech doniesieniach na konferencjach.

Dr Małgorzata Goleman uczestniczyła także w pracach badawczych dotyczących wpływu czynników środowiskowych na wybrane gatunki zwierząt dzikich, których efekty zostały opublikowane łącznie w 12 publikacjach naukowych i rozdziałach w monografiach.

Zajmowała się m.in. ekspansją zwierząt dziko żyjących na tereny miejskie, w tym presją bobrów (*Castor fiber*) na środowisko przyrodnicze terenów zurbanizowanych oraz oceną wybranych parametrów populacyjnych i behawioralnych kaczki krzyżówki (*Anas platyrhynchos*) na terenach wiejskich i miejskich.

W ramach oceny wpływu czynników środowiskowych na gatunki zwierzyny łownej badała zmiany w rozdrobnieniu kompleksów leśnych i spadku lesistości na zagęszczenie wybranych gatunków łownych

Z innych badań nad zwierzętami łownymi, z zastosowaniem nowoczesnych technik laboratoryjnych, warto także wymienić: ocenę parametrów genetycznych populacji jelenia szlachetnego w makroregionie środkowo-wschodniej Polski oraz ocenę wpływu środowiska na przemieszczanie się populacji dzików na terenie kraju w oparciu o analizę zmienności genetycznej między populacjami i stopnia ich izolacji genetycznej.

Wraz ze współpracownikami przeprowadziłam badania nad zastosowaniem i wykorzystaniem wybranych czynników kondycyjnych i wskaźników biometrycznych do oceny poziomu dobrostanu jeleniowatych. Badała również możliwość wykorzystania nie tylko masy ciała, ale też poziomu kreatyniny w ocenie kondycji osobniczej danieli fermowych.

Na podstawie innych przeprowadzonych badań stwierdziła również, że czynniki środowiskowe mają wpływ na wartość wskaźnika tłuszczu nerkowego i masy tuszy sarny, mogą być więc wskaźnikiem jakości siedlisk.

Badania z zakresu hodowli zwierząt dziko żyjących dotyczyły także wpływu rozwoju infrastruktury drogowej na wzrost liczby kolizji drogowych z udziałem gatunków łownych. Analizowała zdarzenia drogowe ze zwierzętami wolnożyjącymi na terenie województwa lubelskiego i miasta Lublin.

Powyższe informacje dotyczące wyżej opisanego kierunku badawczego Habilitantki wskazują wyraźnie na ukierunkowanie Jej zainteresowań badawczych i ich koncentrowanie w określonych ww. głównych nurtach zainteresowań. Potwierdza tym samym, że jest osobą

umiejącą pracować zarówno indywidualnie, jak również potrafiącą pracować w różnych zespołach badawczych, co jest cechą pozytywną i docenianą wśród kadry naukowej.

Niewątpliwie, warto także, po raz kolejny, podkreślić praktyczny aspekt zdecydowanej większości uzyskanych i opisanych powyżej wyników prac naukowych. Ponadto należy zauważyć, że badania dotyczące gatunku pies domowy, pomimo bardzo dużej populacji i powszechności tych zwierząt, są jednak bardzo trudne do realizacji. Uzyskanie niezbędnych pozwoleń jest możliwe głównie w przypadku badań prowadzonych na psach laboratoryjnych. W pozostałych przypadkach można opierać się na badaniach prowadzonych jedynie w ramach indywidualnej opieki weterynaryjnej (jednak w tym przypadku niezbędna jest indywidualna zgoda właściciela lub opiekuna) oraz kontakty w hodowlach psów rasowych. Uzyskanie materiału badawczego szczególnie dostępnego w drodze inwazyjnej (np. pobieranie krwi) jest więc bardzo trudne. Dlatego na szczególne uznanie zasługuje fakt sprawnej logistycznie organizacji badań. Jest to niewątpliwie związane z tym, że Habilitantka sama jest wieloletnim praktykiem i doskonale funkcjonuje w „świecie kynologicznym”, co wykorzystywała w swojej karierze naukowej.

Podsumowując całokształt dorobku badawczego dr inż. Małgorzaty Goleman należy także zwrócić uwagę na rozwój naukowy po uzyskaniu stopnia doktora. Wyraźnym przykładem może być ilość publikacji wydanych w czasopismach z listy JCR wynosząca w chwili dokonywania niniejszej oceny 18 pozycji, z czego wszystkie zostały opublikowane po doktoracie. Natomiast publikacji zamieszczonych w czasopismach naukowych innych niż wymienione w bazie JCR było łącznie 23, z czego aż 19 po uzyskaniu stopnia doktora. Także obie wydane monografie oraz wszystkie 5 rozdziałów w monografiach książkowych także wydanych zostało po ostatnim awansie naukowym. Powyższe dane liczbowe wyraźnie wskazują na intensywny rozwój naukowy oraz wyraźny wzrost ilości osiągnięć naukowych dr Małgorzaty Goleman w okresie od uzyskania stopnia doktora do chwili składania wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Sumaryczny IF dorobku dr Małgorzaty Goleman wyniósł 8,267, natomiast liczba punktów MNiSW wg roku publikacji poszczególnych publikacji osiągnęła wartość 658, a wg punktacji ustalonej w roku 2019 - 1155. Suma cytowań według bazy Scopus wyniosła 26 (w tym bez autocytowań – 19), natomiast wg Web of Sciences 19 (bez autocytowań 15). Natomiast h-index, na dzień składania dokumentacji habilitacyjnej, wyniósł 2 - według obu w/w bibliometrycznych baz danych. Należy jednak zauważyć, że na dzień przygotowywania niniejszej Recenzji dorobku opisywane wskaźniki naukometryczne były już wyższe

(przykładowo: h-index w bazie Scopus wynosił 3, a liczba cytowań 34), co może wskazywać na duży potencjał naukowy publikacji autorstwa lub współautorstwa Habilitantki oraz docenianie wyników Jej badań przez innych naukowców krajowych i zagranicznych.

Elementem dorobku każdego naukowca jest także ilość recenzji publikacji naukowych wykonanych dla wysoko notowanych zagranicznych czasopism. W tym zakresie Habilitantka wykonała łącznie 8 recenzji, dla takich periodyków jak: *Diversity*, *Reproduction in Domestic Animals*, *Animals*, *Acta Agriculturae Scandinavica Section A - Animal Science* oraz *Veterinary Medicine and Science*. Warto jednocześnie nadmienić, że poza powyższym dr inż. M. Goleman jest wymieniona na oficjalnej liście stałych recenzentów (Reviewer Bard) czasopisma *Animals*, którego IF wynosi 2,323.

Ważną informacją o naukowej aktywności Habilitantki jest również Jej udział oraz ubieganie się o projekty badawcze finansowane z innych źródeł niż działalność statutowa macierzystej Uczelni. Pani dr Małgorzata Goleman była głównym wykonawcą w projekcie badawczym pod tytułem "Wytworzenie nowej rasy tzw. "kuców felińskich" zleconym przez Komitet Badań Naukowych, który to projekt był realizowany w latach 1990-1994, pod kierunkiem prof. dr hab. Ewalda Sasimowskiego (Akademia Rolnicza w Lublinie). Również, jak już wcześniej wspomniano, była wykonawcą grantu promotorskiego finansowanego także ze środków KBN, jako projekt badawczy nr rej. 2 P06Z 036 26, prowadzony w latach 2004-2006 na realizację pracy doktorskiej. Ponadto, jako kierownik projektu lub jako główny wykonawca, łącznie aż 5-krotnie aplikowała o finansowanie kolejnych projektów badawczych ze środków pozauczelnianych. Tego typu aktywność jest wysoko ceniona oraz bardzo ważna i jednocześnie potwierdza zaangażowanie Kandydatki w zdobywanie dodatkowych funduszy na realizację badań naukowych.

Poza powyższymi osiągnięciami naukowymi dr M. Goleman zmieściła wyniki swoich badań naukowych, jako autor lub współautor, łącznie w 38 doniesieniach zaprezentowanych na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych.

4. Ocena współpracy krajowej i międzynarodowej oraz działalności dydaktycznej i organizacyjnej

Opisane we wcześniejszych rozdziałach badania naukowe realizowane przez dr inż. Małgorzatę Goleman były także efektem współpracy z innymi jednostkami naukowymi oraz różnymi organizacjami i instytucjami, co również jest warte podkreślenia i docenienia.

Od kilkunastu lat do chwili obecnej Habilitantka współpracuje m.in. z Katedrą i Kliniką Chirurgii Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w zakresie badań nad

wrodzonymi wadami narządu wzroku i badań nad strukturą populacji u polskich ras psów myśliwskich. Współpraca wiązała się z wyjazdowymi badaniami psów podczas zorganizowanych przez autorkę badań oraz podczas wystaw psów rasowych organizowanych przez Związek Kynologiczny w Polsce.

Poza powyższym, od 2015 roku do chwili obecnej współpracuje także z Instytutem Zootechniki w Balicach w zakresie ustalenia puli genetycznej polskich ras psów myśliwskich. Współpraca ta zaowocowała m.in. wysoko punktowaną publikacją o IF= 1,7 oraz wygłoszeniem referatu naukowego na I Światowym Kongresie Psów Ras Polskich w 2016 roku.

W ramach działalności dydaktycznej, zgodnie z informacjami zaprezentowanymi w Autoreferacie, dr Małgorzata Goleman przygotowała oraz prowadziła autorskie zajęcia dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia laboratoryjne, ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia terenowe) z następujących 11 przedmiotów: Hodowla kotów, Kynologia, Hodowla psów, Użytkowanie psów, Sporty Kynologiczne, Podstawy terapii z udziałem zwierząt, Pielęgnacja zwierząt i przygotowanie do wystaw oraz Zasady oceny hodowlanej zwierząt towarzyszących, Uprawnienia sędziowskie w kynologii, Hodowla psów i kotów, Kynologia i Hodowle amatorskie. Była także promotorem łącznie 89 prac dyplomowych, w tym: 28 prac magisterskich oraz 61 prac inżynierskich.

W ramach dotychczasowych osiągnięć organizacyjnych Habilitantka była członkiem Rady Programowej kierunku Behawiorystyka Zwierząt na macierzystym Wydziale, trzykrotnie była opiekunem roku oraz jest aktualnie opiekunem Sekcji Kynologicznej Koła Naukowego Biologów i Hodowców Zwierząt. Ponadto, dziesięciokrotnie była członkiem komitetu organizacyjnego ogólnopolskich i międzynarodowych sejmików studenckich organizowanych na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie.

Zgodnie z informacjami zawartymi w dostarczonej dokumentacji dr Małgorzata Goleman odbyła staż w gospodarstwie i ośrodku szkolenia psów pasterskich Pastuszkowo – hodowla owiec i szkolenie psów pasterskich. Łączna długość tego stażu wyniosła ponad 6 miesięcy (w 9 krótszych okresach w latach 2017-2020), a polegał on m.in. na obserwacjach i czynnym udziale podczas wykorzystywania pracy psa przy zwierzętach gospodarskich, pomocy przy wypasie, karmieniu oraz wykotach. Habilitantka, w ramach swojej wieloletniej i bardzo bliskiej współpracy z Oddziałem Lublin Związku Kynologicznego w Polsce odbyła staż także w tej organizacji, którego łączny czas wyniósł ponad 24 miesiące. Biorąc czynny udział w pracach i działaniach tego Związku uczestniczyła m.in. na cotygodniowych dyżurach w siedzibie Oddziału, organizacji wystaw psów rasowych, organizacji zawodów sportów kynologicznych, w tym także

o randze Mistrzostw Polski. Od 10 lat, dwukrotnie każdego roku organizowała testy psychiczne dla ras psów, które ich wymagały do kwalifikacji hodowlanej oraz egzaminy z zakresu posłuszeństwa i IGP. Część z tych imprez również sędziowała.

Unikalną wiedzę i umiejętności oraz szerokie zaangażowanie w działalność pozauczelnianą dr Małgorzaty Goleman doceniły także różne instytucje pozanaukowe powierzając jej wykonanie łącznie 19 opinii i ekspertyz, jako biegłemu sądowemu z zakresu kynologii. Zostały one zlecone m.in. przez: Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim, Prokuraturę Rejonową w Świdniku, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie, Komendę Powiatową Policji w Opolu Lubelskim, Prokuraturę Rejonową w Lublinie oraz wiele innych podobnych instytucji. Poza powyższym, w ramach działalności organizacyjnej Habilitantka współpracowała także z następującymi instytucjami i organizacjami: z Fundacją na Rzecz Ochrony Praw Zwierząt EX LEGE, z Fundacją Razem z Psem, z „Miniature Horse, Shetland Horse TIRA VENTO szetlandy, koniki, kucyki” i hodowlą psów rasowych „Tira Vento” w Nasutowie k. Lublina, ze Strażą Miejską, czy też z Zespołem Szkół Specjalnych w Rymanowie-Zdroju.

Za swoją działalność naukową i dydaktyczną dr Małgorzata Goleman została 4-krotnie nagrodzona przez Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Zdobyła też nagrodę za pracę doktorską oraz jako promotor pracy magisterskiej. Ponadto, w 2009 roku otrzymała brązowy medal za długoletnią służbę.

Podsumowując powyższy punkt oceny całokształtu dorobku dr inż. Małgorzaty Goleman należy bezsprzecznie stwierdzić, że ma Ona bardzo duże doświadczenie praktyczne, od 25 lat jest członkiem Związku Kynologicznego w Polsce, jest także hodowcą i aktywnym zawodnikiem sportów kynologicznych oraz sędzią prób pracy psów użytkowych. Jej zainteresowania z ostatnich lat użytkowaniem psów pasterskich i zwierzętami gospodarskimi, przy których kontrolowaniu wykorzystywane są psy pasterskie są połączeniem tradycyjnej zootechniki i rozwijającej się behawiorystyki zwierząt, z nowoczesnym spojrzeniem na dobrostan zarówno zwierząt gospodarskich, jak i psów pracujących.

Połączenie wyjątkowej wiedzy, pasji i praktyki dr inż. Małgorzaty Goleman zaowocowało opisanymi powyżej sukcesami.

5. Podsumowanie

Uwzględniając posiadane informacje dotyczące aktywności Kandydatki stwierdzam, że w każdym z wyżej opisanych obszarów działalności widoczny jest jej znaczący rozwój, w tym wyraźnie zaznaczający się postęp po uzyskaniu stopnia doktora. Wskazane przez

Habilitantkę osiągnięcie naukowe jest oryginalne, spójne i wnosi ważny wkład w rozwój dyscypliny zootechnika i rybactwo.

Doktor inżynier Małgorzata Goleman jest przygotowana do prowadzenia badań jako samodzielny pracownik naukowy. Jest także gotowa do tworzenia do przewodzenia zespołami badawczymi oraz przekazywania wiedzy młodszym współpracownikom oraz doktorantom.

WNIOSEK KOŃCOWY

Stwierdzam, że przedłożone mi do oceny osiągnięcie naukowe oraz istotny dorobek naukowy, jak i działalność dydaktyczno-organizacyjna Pani dr inż. Małgorzaty Goleman spełniają wymagania stawiane osobom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego, określone w art. 219, ust. 1, pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 roku, poz. 1668, ze zm.).

W związku z powyższym wnoszę do Rady Dyscypliny Zootechnika i Rybactwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie o podjęcie dalszych czynności w postępowaniu o nadanie dr inż. Małgorzacie Goleman stopnia doktora habilitowanego.

Olsztyn, 25 stycznia 2021 roku

prof. dr hab. Paweł Janiszewski

